ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 19

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1938 R.

BEZPIECZEŃSTWO PRACY

Powracamy do poruszanej wielokrotnie na łamach naszego pisma sprawy bezpieczeństwa pracy w przemyśle chemicznym. Zagadnienie zwalczania wypadków w fabrykach chemicznych zasługuje na szczególną uwagę już choćby z tego względu, że corocznie w zrzeszonych w Związku przedsiębiorstwach traci życie wskutek nieszczęśliwych wypadków kilkunastu pracowników, liczba cięższych lub lżejszych pokaleczeń, oparzeń itd. wynosi kilka tysięcy rocznie. Te cyfry mają swoją wymowę i powinny skłonić *każde* przedsiębiorstwo chemiczne do aktywnego zwalczania wypadków, a zwłaszcza — ich przyczyn.

Należy zresztą stwierdzić, że bezpieczeństwo pracy przestało już być zagadnieniem społecznym. W coraz większym stopniu jest ono zagadnieniem gospodarczym i technicznym. Przedsiębiorstwa, które prowadzą systematyczną walkę z wypadkami, znajdują rekompensatę nie tylko w zakresie dobrej atmosfery moralnej w zakładzie pracy, ale i w obniżce składek ubezpieczeniowych od wypadków.

Sprawy bezpieczeństwa pracy wymagają specjalnego traktowania: nie można ich powierzać rutynistom, którzy są skłonni wszystkie wypadki przypisywać nieostrożności robotników. Przyczyny wypadków muszą być badane w sposób wnikliwy, a wyciągnięte wnioski powinny być podstawą zarządzeń zapobiegających powtarzaniu się wypadków.

Przeprowadzane przez Związek ankiety wykazują, że ok. 70% zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych prowadzi akcję bezpieczeństwa pracy. Zwłaszcza ostatnie półrocze dało wyraźny postęp na tym polu. Ale pozostaje jeszcze pokaźna ilość mniejszych przedsiębiorstw chemicznych, które dotychczas nie przystąpiły do akcji przeciwwypadkowej.

Zarząd Związku, pragnąc skłonić wszystkie zrzeszone przedsiębiorstwa chemiczne do działalności przeciwwypadkowej, powziął na posiedzeniu w dn. 8 września 1938 r. następującą uchwałę:

„Opierając się na przesłankach natury humanitarnej i gospodarczej oraz na nałożonym na związki branżowe przez Kongres Bezp. Pracy obowiązku inicjowania akcji bezp. pracy w zakładach wytwórczych — Zarząd uważa za niezbędne zobowiązanie wszystkich członków Zw. Przem. Chem. do rozwijania, ew. do rozpoczęcia, walki z wypadkami przy pracy.

Prowadzenie tego rodzaju akcji leży w interesie samych przedsiębiorstw, w których zwiększenie stopnia bezpieczeństwa pracy powoduje zniżkę składek ubezpieczeniowych od wypadków w zatrudnieniu wg. rozporządzenia Min. Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1938 r. (Dz. U. R. P. z dnia 25.II.1938 r. nr. 12 poz. 83 i 84).

Wszystkie fabryki zrzeszone w Związku powinny, niezależnie od ilości zatrudnionych robotników, prowadzić planową walkę z wypadkami przez:

1) uświadamianie robotników o grożącym im niebezpieczeństwie,

2) stosowanie środków ochronnych,

3) przeprowadzanie systematycznych rewizji stanu bezpieczeństwa urządzeń technicznych.

W każdym przedsiębiorstwie organizacją planowej akcji przeciwwypadkowej powinna zajmować się specjalna Komisja Bezpieczeństwa Pracy mniej lub więcej rozbudowana, zależnie od ilości robotników; w mniejszych przedsiębiorstwach można ograniczyć ją do 1 osoby, posiadającej odpowiednie uprawnienia ze strony kierownictwa przedsiębiorstwa.

Wszystkie przedsiębiorstwa winny nadsyłać Związkowi co pewien czas szczegółowe raporty o prowadzonej na swym terenie akcji zapobiegania wypadkom.

Zarząd uważa za konieczne zobowiązanie wszystkich członków Związku do systematycznego nadsyłania odpisów „kart wypadkowych" przeznaczonych dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu umożliwienia prowadzenia racjonalnej statystyki wypadków i przestudiowania wypadków charakterystycznych.

Pożądane jest dokładne badanie każdego wypadku przez doświadczonego technika, ścisłe precyzowanie przyczyn oraz wskazywanie środków, jakie przedsiębiorstwo będzie stosować, aby w przyszłości unikać podobnych wypadków.

W związku z tym należy uzupełniać przesyłane do Związku „karty wypadkowe" w rubryce „Dokładny opis okoliczności oraz przyczyny wypadku" następującymi informacjami:

1) jakie są przyczyny wypadku wg. opinii Komisji Bezp. Pracy,

2) co zostało wzgl. co ma być zarządzone przez Dyrekcję dla uniknięcia podobnych wypadków na przyszłość."

Uchwała powyższa została przesłana wszystkim przedsiębiorstwom związkowym. Spoistość naszej organizacji pozwala nam oczekiwać zastosowania się wszystkich zrzeszonych fabryk chemicznych do opinii Zarządu Związku.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Przemysł Chemiczny „Boruta" Sp. Akc. donosi nam, że uruchomił normalną produkcję przyśpieszacza dla przemysłu gumowego p. n. „Rezinol T" (dwusiarczek czterometylotiuramu), odpowiadającego w zupełności niemieckiemu „Vulcacit T" i „Thiuram".

Aparatura Sp. Akc. „Boruta" jest przystosowana do wyprodukowania ilości, mogących zaspokoić całkowite zapotrzebowanie rynku wewnętrznego na ten artykuł.

Jak wiadomo — Kopalnia „Staszic" — w Rudkach koło Nowej Słupi — dostarcza krajowym fabrykom kwasu siarkowego i celulozy pirytów (a właściwie markazytów) w doskonałym gatunku. Zarówno jakość polskich pirytów, jak i rozmiary ich wydobycia pozwalają na całkowite zaniechanie importu. Pewne zastrzeżenia wywoływała niepewność co do zasobności złóż pirytowych; okazuje się jednak, że oprócz Rudek jeszcze i inne miejscowości w okolicach Nowej Słupi posiadają pokłady pirytów. Stworzenie innych jeszcze kopalni pirytów, oprócz „Staszica" będzie poważną zdobyczą techniczną i gospodarczą.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 25, 26 i 27 „Informatora Eksportowego"):

Australijski Związek. Żywice syntetyczne importowane z krajów korzystających z K. N. U. opłacają cło 3 sh od galona lub 37½% — w zależności, która stawka jest wyższa.

Chile. Z dn. 9.IX.1938 r. obniżona została stawka celna na amoniak bezwodny z 1.80 na 1.25 peso od 1 kg brutto. Kraje posiadające z Chile układy oparte na K. N. U., korzystają z obniżki cła importowego na nawozy sztuczne.

Gujana. Wprowadzono w życie taryfę celną francuską w brzmieniu z dn. 12.I.1938 r.

Holandia. Z dn. 1 sierpnia r. b. przedłużono okres kontyngentowania importu następujących artykułów: szkło wodne, makuchy, węże gumowe, opony i dętki rowerowe.

Indie Holenderskie. Okres kontyngentowania nawozów sztucznych przedłużony został o 6 miesięcy t. j. do 17.I.1939 r. Projektowane jest zwolnienie od cła importu alkoholu metylowego.

Japońskie Posiadłości. Korea. Przywóz nawozów sztucznych podlega systemowi pozwoleń importowych i kontroli cen.

Maroko. Z dn. 1 września r. b. podwyższono o 25% opłaty portowe i składowe.

Wenezuela. Zaostrzenie formalności wymaganych przy eksporcie towarów do Wenezueli.

Zwracamy uwagę zainteresowanych firm na raporty odnośnych Konsulatów R. P. omawiające możliwości eksportu: przędzy jedwabiu sztucznego do Egiptu, terpentyny do Palestyny, oraz papierów fotograficznych do Grecji. Powyższe raporty zamieszczone są w nr 26 z dn. 10.IX. r. b. „Informatora Eksportowego".

Min. Przemysłu i Handlu, celem wzmożenia eksportu, zamierza wprowadzić zasadę preferowania przy podziale kontyngentów przywozowych tych importerów, którzy trudnią się również eksportem. Wg. projektu opracowanego przez Radę Handlu Zagranicznego i przedłożonego już Ministerstwu, wysokość dodatkowych przydziałów, zależeć ma od rozmiarów działalności eksportowej importera. Do przydziałów dodatkowych uprawniać ma działalność eksportowa podpadająca pod następujące kryteria:

a) bezpośrednie dokonywanie eksportu,

b) stały charakter eksportu (wykonywanego co najmniej od pół roku),

c) wywóz na rynki wolnodewizowe (wyłącza się eksport w ramach transakcji wiązanych).

W okresie styczeń — lipiec 1938 r. eksport produktów chemicznych z Polski osiągnął wartość 28.471 tysięcy zł., co w porównaniu z wartością eksportu w tym samym okresie ub. r. (29.163 tysięcy zł.) stanowi spadek o 2,4%.

Z artykułów, których wywóz zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego, należy wymienić: siarczan amonu, biel cynkową, sole potasowe, saletry, przędzę jedwabiu sztucznego, ceratę, naftalin, sodę, karbid, żelazokrzem, smoły, terpentynę, wodorotlenek potasu, siarczyn sodu, wapno bielące, środki zapalcze, litopon, pirydynę i kwasy karbolowe.

Zwiększył się natomiast wywóz zagranicę następujących produktów: benzolu oczyszczonego i surowego, azotniaku, kleju kostnego i skórnego, klejów roślinnych, superfosfatów, śrutu i mąki kostnej, węgla drzewnego, chloranu potasu, węglanu potasu i węgla wywarowego, chlorku amonu, węglanów amonu, siarczanu miedzi, alkoholu metylowego, żelazochromu, mas plastycznych (róg sztuczny), celuloidu i tomofanu.

KRONIKA

Związek Przemysłu Chemicznego złożył w Ministerstwie Przemysłu i Handlu oraz Skarbu wnioski w sprawie nowego rozporządzenia o ulgach celnych, które to rozporządzenie będzie obowiązywać od dn. 1 listopada r. b.

Wobec zatwierdzenia przez władze miejskie planu regulacji terenów wystawowych nad Wisłą — budowa gmachu Muzeum Techniki i Przemysłu wkracza w stadium realizacji.

W związku z tą budową wyłania się możliwość zarezerwowania w przyszłym gmachu Muzeum w dodatkowym skrzydle, miejsca dla paru instytucyj o charakterze specjalnym. Obecnie, gdy szczegółowe plany gmachu są jeszcze w opracowaniu, będzie możliwe ew. uwzględnienie specjalnych postulatów tych placówek, np. co do urządzenia laboratoriów, sal pokazowych, warsztatów itp.

Dyrekcja Muzeum prosi zainteresowane przedsiębiorstwa, a także instytucje pragnące zorganizować warsztaty dla wynalazców itp., o szybkie skomunikowanie się pod adresem: Warszawa, Tamka 1, tel. 6.19-88.

Dn. 27 września odbyło się posiedzenie Grupy Fabryk Gumowych Związku, pod przewodnictwem p. Dyr. W. Bereszki. Przedmiotem obrad były sprawy związane z zaopatrywaniem się fabryk gumowych w surowiec.

Wobec zjawienia się na rynku krajowym lichych i fałszowanych odmian cementów dentystycznych — Komisja Technologii Chemicznej Polskiego Komitetu Normalizacyjnego podjęła inicjatywę opracowania norm cementów dentystycznych.

Zwracamy uwagę wszystkich, którzy interesują się sprawami bezpieczeństwa pracy, na wychodzące w kraju czasopisma poświęcone temu zagadnieniu:

„Bezpieczeństwo i Higiena Pracy" — organ Koła Inż. Bezp. Pracy przy Stow. Techników Polskich w Warszawie.

„Przegląd Bezpieczeństwa Pracy" — wydawnictwo Instytutu Spraw Społecznych.

„Baczność" — czasopismo poświęcone popularyzacji idei bezp. pracy wśród robotników.

W lutym 1939 r. odbędzie się w Zakopanem jedna z największych międzynarodowych imprez sportowych — mianowicie narciarskie mistrzostwa świata F. I S.

Przewidywany na te zawody ogromny zjazd gości krajowych i *zagranicznych* nasuwa Polskiemu Związkowi Narciarskiemu w Krakowie myśl wykorzystania tego zjazdu pod względem gospodarczym.

Związek ten proponuje uruchomienie *specjalnej wytwórczości okolicznościowej*, polegającej na wytwarzaniu pewnych artykułów specjalnych, względnie na specjalnym opakowaniu czy znakowaniu artykułów produkcji normalnej.

Artykuły wytwórczości okolicznościowej lub specjalnie opakowane i zaopatrzone godłem zawodów, a zakupione przez publiczność zagraniczną mogą być elementem propagandy naszych wytworów zagranicą i pionierskim niejako wywozem.

Polski Komitet Narciarski (Kraków, ul. Piłsudskiego 13) w przekonaniu, że inicjatywa ta będzie podjęta przez przemysł, pragnie, aby przedsiębiorstwa przemysłowe skomunikowały się z nim co do artykułów i ich gatunków, przeznaczonych na okres zawodów międzynarodowych.

Dnia 22 września r. b. rozpoczął obrady w Nancy XVIII Kongres Chemii Przemysłowej, organizowany — jak co roku — przez Société de Chimie Industrielle. Na kongres przybyło ok. 500 uczestników, w tym 2! delegacji zagranicznych. Z Polski wśród delegatów oficjalnych obecni byli: pp. Dziekan wydziału chemii Politechniki Warszawskiej, Dr. T. Urbański; delegat Chemicznego Instytutu Badawczego, Dr. A. Zmaczyński; delegat Związku Przemysłu Chemicznego Inż. T. Zamoyski i inni.

Obrady Kongresu zostały zawieszone beztermninowo w sobotę dnia 24 września r. b. rano — z uwagi na sytuację polityczną.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr 38 z dnia 9 września 1938 r. ogłoszone zostało Rozporządzenie Ministra Komunikacji wprowadzające zmiany w zakresie taryf na kwas octowy.

Utworzona została taryfa specjalna GJ—23 na przewozy kwasu octowego od stacyj Grodzisk i Wygoda do wszystkich punktów granicznych z opłatami klasy 9-tej wagonowej.

Taryfie specjalnej portowej PJ—40 na przewozy kwasu octowego nadane zostało nowe brzmienie. Do obszaru ważności stacyj nadawczych włączono stację Wygoda i ustalono opłaty w/g stawek klasy 10 wagonowej.

W Dz. Ust. Nr. 69 z dn. 15 września 1938 r. pod poz. 502 ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 września r. b. o określeniu terminu wejścia w życie przepisów art. 56 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 o rzeczowych świadczeniach wojennych.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 15 września 1938 r.

W Dz. Ust. Nr 70 z dn. 23 września 1938 r. ukazało się pod poz. 514 oświadczenie rządowe z dnia 7 września 1938 r. w sprawie ratyfikacji i wymiany dokumentów ratyfikacyjnych protokółu z dnia 28 sierpnia 1937 między Polską a Szwajcarią, dotyczącego zniżek celnych na produkty chemiczne.

ECHA

* P. Ferdynand Więckowski, Dyrektor Sp. Akc. „Motor", odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi po raz drugi za zasługi na polu pracy społecznej.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.35
Ałun chromowy	0.68
Ałun krystaliczny	0.46
Antychlor krystaliczny	0.38
Biel cynkowa od	0.57
Biel ołowiana	1.25
Boraks krystal.	0.77
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta II gat.	1.60
Chlorek magnezu	0.26
Chlorek baru	0.64
Chlorek cynku 98 100%	1.20
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.26
Dwuchromian potasu	1.40
Dwuchromian sodu	1.15
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.30
„ „ „ „ II	1.15
Dekstryna biała	0.59
* Esencja octowa 80%	2.60
Emetyk	5.50
* Formalina 40%	1.15
Fosforan sodowy 3' zasadowy	0.75
Fenol krystal.	2.80
Fluorek sodu	1.65
Glukoza nieskażona	0.65
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.47
Kalafonia krajowa	0.70
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	0.85
* Kwas octowy 30% techn.	0.90
Kwas mrówkowy	2.40
Kwas mlekowy 50%	1.20
Kwas mlekowy 80%	2.10
* Kwas fosforowy chem. czysty	2.50
* Kwas fosforowy techniczny	2.15
Kremotartar	2.30
Kwas cytrynowy	4.20
* Kwas solny techn.	0.17
Kwas winowy kryst.	4.40
Litopon 30%	0.72
Minia ołowiana 99/100%	1.10
Minia żelazna	0.50
Nadboran sodowy	3.25
Nadmanganian potasu	2.90
Naftalin	0.70
Nigrozyna wodna	8.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.75
Olej rycynowy med	2.30
Olej kostny	4.—
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.65
Bejca dla skór „Peroly" franc.	1.—
Octan sodu	1.00
Ozokeryt czarny	1.40
Ozokeryt bielony	3.30
Parafina w taflach	1.15
Siarka	0.32
Siarczan glinu	0.24
Siarczan żelaza	0.15
Sól szczawikowa	1.60
Sól glauberska kryst.	0.09
Sól gorzka	0.21
Sadze angielskie	1.—
Tłuszcz z wełny ciemny	0.60
„ „ „ jasny	0.85
Woda utleniona 30%	3.50

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.